

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК ШОСТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих Воріт
Телефон редакції 1458.
Телефон контори 1669.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1911

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.	на 1 год.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.
11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.
6.570	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплата на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Ради“ за кожен рік 11 р., (27 кроп 94 гелера на австрійську валюту), на 1/2 року — 5 р. 50 к. на 1/4 року — 2 р. 75 к., на 1 м. — 1 р. Коли закор. читачі передплачують газету через пошту, то платять за газету по ціні установлений для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки в 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом; дрібні статі й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З приводу надісланих до газети віршів редакція не відповідає.

Просять авторів додержуватись правописмо „Ради“.

Умови друкування оповістей

За рядок петиту поперед тексту, або за його місяць, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп. За рядок петиту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платять за оповість / в 3 рядки 10 коп. за раз, при умові друкування не менше 3-х раз

Московський Торговий Дім М. ПЕХОВИЧЪ и Сынъ

Подола, Олександрівська площ., телефон № 21-77.

Одержано всі НОВИНИ весняного сезону. Величезний вибір шовкового плюша і англійського вельвета.

На час контрактів скидка за готові гроші—15%.

Театр б. т-ва Грамотности.

Дирекція М. Садовського.

Труппа українських артистів під орудою МИКОЛИ САДОВСЬКОГО.
Сьогодні, 11-го фебр., беніфеіс артиста М. І. Вільшанського у 1-й раз Онуфрія гратиме М. Вільшанський. Завтра, 12-го, на користь артії калесьянієра у 21-й раз ЧАРВІНИЦІ. У неділю, 13-го, разом по цінам від 10 до 60 к. СВАНІННЯ на ГОНЧАРІВЦІ. Ввечері у 21-й раз ЕНЕІДА. У понеділок, 14-го, по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. у останній раз ДВІ СЕМ'І. У середу, 16-го, беніфеіс артиста і адміністратора І. І. Ковалевського у 1-й раз нова п'єса Карпенка-Карого ПРИСЛУЖНИКИ на 5 дій. Квитки продаються.

Початок о 8 г. вечора.

Візювії, режисор М. Садовський.

Городський театр.

Дирекція С. В. БРИКІНА.

Сьогодні, 11-го фебр., при уч. артистів опери та драми: д-ж Боріна, Воронцов, Воляської, Леминської, Старостіна, Чарушкі, Андреева, пер. Смітєнка, Роль Гітлі, Каміньської, Кузнецова, Максаківа, Оршківича та Палаєвська, вин. буз: вик. оркестр під оруд. Штейнберга. 1) Увертюра „Тангейзер“ опер. на 1 д. Рахманінова. 2) Предложеніє ком. на 1 д. Чайковського. 3) Концертний одділ, 5) Живая картина Балетний дивертисмент. Початок о 8 г. вечора. 7 1/2 год. Збор з вистави піде в розпорядження дружини п. Генерал-Губернатора С. С. Тренової, голови Київськ. Об'єднан. комітета по збиранню жертв в під захисті крп на користь „постраждалих при землетрушенні в Семиркнській Області“. Квитки продаються в касах городского театра. Беніфеіс приймаються з поязкою в город театри та в головні комітета в домі Генерал-Губернатора. Завтра, 12-го, „КАРМЕНЬ“ в 1-й раз, 13-го, дві вист.: удев по загально-доступним цінам „ЛАКМЭ“. Увечері беніфеіс поміщи. режис. Д. Я. Гринберга та Г. Е. Керещенка, в 2-й раз при повн. нов. обст. „ДОЛІНА“ (Hofmann). В понеділок, 14-го, XX-літній ювілей та беніфеіс арт. М. К. Максаківа при уч. відом. співаки ВІРИ ЛЮБЕ (одна гастроль)—„РИГОЛЕТТО“. В висторок, 15-го, удев по загально-доступним цінам 1) „ТРАВІАТА“. 2) БАЛЕТНИЙ ДИВЕРТИСМЕНТ та ЛІТАЮЧ. БАЛЕТ. Увечері вистава буде оповіст. окремо. Квитки на всі вистави продаються щодня, з 10 г. ранку до 2 г. дня та од 5-ти год. веч. до останнього антракту.

3 австрійського парламенту.

(Од власного лівського кореспондента)

В нарадах австрійського парламенту, які були почалися 4 январа, 28 го январа знов настала перерва, під час якої радитимуть делегати в Будапешті. В цій своїй періоді нарад австрійський парламент перевів перше читання бюджету, ухвалив закон про нічу працю живок і про похатню торгівлю і розпочав дебати над реформою закону про товариства з 1867 р., через що ця справа прийде на першу чергу, коли парламент збереться на-ново.

Перше читання бюджету було тим важке, що при цьому кожний парламентарська група висловлювала своє ставовще до нового кабінету бар. Біверта. Від українського клубу промовляв д-р Кость Левіцький.

Закон в справі нічної праці жінок ухвалено вже давніше, тепер палата послів прийняла тільки дрібні формальні поправки, яких домагалася палата панів.

Великі дебати викликав закон про похатню торгівлю. Цей закон ставить дуже тверді умови для тих, що займаються продажем товарів, розносячи їх по вулицях, ресторанах, домах. Підпирали його буржуазні послы з великих міст, які кажуть, що така похатня торгівля шкодить багатому купецтву. А що в Відні похатню торгівлю займаються головю євреї, то віденська християнська соціальна партія придала акановий антисемітський характер. Між послами, які поборовазі цей законопроект, був і український клуб. Вони вказували на те, що в Галичині уряде домашній промисел, коли виробы одго промислу не можна буде продавати похатнюю торгівлю, як це, прим., роблять тепер гуцули з своїми місцевими виробами. Закон ухвалено, але ж ухвалено також багато поправок, які суперечать постановам закону. Через те, здається, закон ще раз вернеться до парламенту.

При реформі закону про товариства з 1867 р. мають бути деякі зміни постанов про політичні товариства, головю ж, щоб політичним товариствам було можна єднатися в союзи, закладати філії і т. д., та щоб до політичних товариств могли також належати жінки. Як тільки парламент знов збереться, закон безперечно буде ухвалений. Таким чином, жінки в Австрії здобудуть одну нову позицію на шляху до осягнення жіночої рівноправности, а саме: право чи закладати окремі жіночі політичні товариства, чи належати разом з мужчинами до спільних політичних товариств.

Та цим разом багато важніші від нарад в самій палаті послів відбу наради в бюджетній комісії. Тут рішалося доля одної з важних національ-

них справ австрійської держави, а саме: справа заложення італійського юридичного факультету. Ця справа має вже свою довгу історію. Італійський юридичний факультет заложено по цісарському розпорядженню вже перед кількома роками в Інсбруці, столиці Тироля, якого південну частину заселяють італійці. Але Інсбрук—німецьке місто, і німецькі студенти зрубували італійський факультет й не допустили на ньому ніяких занять. Потім справа прийшла перед парламент і тут знов австрия. Італійці хотіли, щоб факультет був у місці Триєсті, але проти цього виступили словінці, які кажуть, що Триєст—це тільки італійська оаза на словінській національній території. Правительство рішило заложити італійський факультет у Відні, але проти цього виступили й італійці, які не хотіли, щоб їх факультет був у чужім місті, й німці, які знов не хотіли, щоб у німецьким місті був факультет не-німецької національности. Справа вже скільки разів була близька до погодження і знов австрияла. Аж тепер її по-лагоджено. Правительство удалося померити і німці, і італійці на тому, щоб до кінця 1914 року італійський факультет був у Відні, а за той час треба буде подумати, де його примістити на завше. І бюджетна комісія 40 голосами проти 6 ухвалила предложення про італійський юридичний факультет. Розуміється, що тепер те предложення прийме вже і палата послів, і палата панів і воно вже швидко буде здійснено.

Разом з цим предложенням бюджетна комісія ухвалила також *университетский резолюцій словінці*, а саме, щоб юридичні студії в університеті в Загребі (в угорській часті монархії) мали значіння в Австрії та щоб правительство подумало про заложення словінського університета, і резолюцій голови українського клубу д-ра Костя Левіцького, щоб правительство оборило негайно приготування видля заложення українського університета. За словінськими резолюціями голосували майже всі члени комісії крім німців. За те, як резолюцією в справі українського університета голосували й німці, роблячи це наперекір поляжкам за те, що ті голосували за словінськими резолюціями. Поляжкі, бачучи, що резолюція в справі українського університета й без них дістала б більшість, також голосували за резолюцією.

Розуміється, що ухвалення резолюцій, яке зваиве правительство поробити негайно приготування за-для заложення українського університета, не має реальною значіння, значить, не накликає на правительство обов'язку, який воно муєть зараз виконати. Але ухвалення тої резолюції має важне моральне значіння. Воно значить, що парламентська більшість через своїх заступників у бюджетній комісії признала українському народові пра-

во на власній університет. Тепер на парламент черга здійснити для українського народу те право.

Рішення в справі італійського юридичного факультету являється характерним фактом для внутрішньої політики Австрії. Вся австрійська преса, головю ж т. зв. „державна“, висловлює свою радість з приводу поладження тої справи, заявляючи, що її киче так треба було поладити з огляду на інтереси заграничної політики. Значить, австрійські італійці дістали юридичний факультет головю тому, що цього вимагали інтереси вдержання добрих відносин між Австрією й Італією. І коли б за австрійськими італійцями не стояла могутя італійська національна держава, вони мабуть ще довго ждали б сповнення цього свого домагання.

І власне тому, що внутрішня політика Австрії зчисляється не стільки з потребами людности, скільки з інтересами заграничної політики, українському народові приходиться вести таку важку боротьбу за свій університет.

Ця ріжниця в становищі правительств до університетських домагав італійського й українського народу кидається також в очі, коли вивчимо на увагу, як ставилося правительство супроти студентів обох народів і їх боротьби за університет. В інсбруцьких університеті підчас боротьби за італійський університетський домагання діялися такі самі речі, як і в львівському університеті. Але італійські студенти дістали в таких випадках аболіцію*, а на українських студентів спадали в таких випадках не тільки важкі університетські каря, але також арештування й зауди. І тепер, коли італійці осягнули своє домагання, українські студенти дожидають суду—а те, що не могли стерпіти вшепольських провокацій.

Та все таки треба сказати, що не вважаючи на всі ті перешкоди, справа українського університета посувається наперед. Тепер парламент заявив, що українці мають право на власній університет. Коли це право буде здійснене, не можна сказати, але в кожнім разі це певне, що тепер, після рішення справи італійського факультета, справа українського університета стоїть на першій місці університетських питань в Австрії. І першим університетом, який в будучности буде заложений в Австрії, буде університет український. Тільки—чи швидко? М. Лозинський.

3 газет та журналів.

Після того, як клуб наш зрікся впоряджати ювілейне Шевченківське свято, кожний українець наперед знав, що писатиме з цього приводу в „Києв.“ Савенко. І справді цей боропасець не вдержався від спокуси перекурити постанову клубу до своєю: „разеудку вопреки, наперекор стихійям“.

„Клубомь ім'ялось въ виду чисто политический торжество, и главную роль въ нихъ должны были играть австрійские эмиссары-маэинци и ихъ политическая рбца. Откуда изъ Львова и Вѣны, идуть и всѣ главныя директивы въ этомъ дѣлѣ“—лише „Києв.“ (ч. 41).

Про те, що з програми свята комітет авдандегідь погнавовив усуунти всяку політику—хитрий „тоже малоросъ“ і не заікував.

Вчорашня „Замѣтка“ Савенкова направлена власне проти гласних, що подали в думу заяву про святкування Шевченкового ювілею. І тут надзвичайно яскраво виявилася вся няжкість душі цього писаки. Бо ж треба знатко вже низько власти, щоб не гидувати навіть такими засобами „боротьба“ з українством, як вихвалювана того, що лаяв утора і вавкаші. Сьогодні Савенкові треба довести до відому начальства й чорної сотні, що Шевченко сепаратист, лиходій. І от ми читаємо:

„Шевченко страстно ненавидѣлъ единую Россію и глумился надъ всѣми великими историческими дѣятелими единой Руся“... Шевченко—политическій дѣятель, пропагандист отдѣлення Украины отъ Россіи, т. е. пропагандистъ разрупенія государства Россійскаго... („Києв.“ № 41).

А от коли Савенкові треба було скласти донос на видавництво „Час“, то він в своїх „Замѣткахъ“ малював Шевченка зовсім инакше:

*) Аболіція—рішення монарха, щоб за якийсь вчинок не тягти до ніякої відповідальности.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1911 РІК на українську газету

„РАДА“

РІК ВИДАННЯ ШОСТИЙ.

Газета політична, економічна і літературна. Виходить у Києві щодня окрім понеділків і днів після великих свят.

„Рада“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-границею; друкує фельетони, а також статті критичні і твори красеного письменства.

„Рада“ зостається й надалі непартийною газетою. Вона буде, як і досі, обстоювати змагання до поширення прав суспільства й органів громадського самоврядування. На справу народної просвіти шкільної й по-за-шкільної, на потреби нашого вчителства та на питання культурно-просвітнього характеру—„РАДА“ звертатиме як найбільшу увагу і буде змагатися до найкращого розв'язання цих справ для всього українського люду.

„Рада“ вважає, що поліпшення матеріального добробуту людности економічний розвит країни—є основним ґрунтом для зросту національної культури. Визнаючи це, „РАДА“ буде обстоювати кооперативну справу на Україні в усіх її формах: поширення сільсько-господарських товариств, товариств споживчих, продукційних і инш. „РАДА“ буде подавати як найдокладніші звістки, дописи про кооперативну справу взагалі, а на Україні особливо.

„Рада“ буде подавати звістки і дописи про життя культурне, економічне і політичне, про здобутки і втрати яких знає український люд за границями Росії: в Галичині, на Буковині, в далеких колоніях: в Канаді, в Сполучених штатах, в Бразилії... Доля та життя наших переселенців в Сибірі, на Кавказі—знайдуть також освітлення на сторінках „Ради“

ДО СПІВРОВІТНИЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили.

„Рада“ має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по сей і по той бік кордону.

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.	на 1 год.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.
11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.
6.570	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб. в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.

☆☆ ЗМІНА АДРЕСИ—30 коп., АРТИСТАМ—БЕЗПЛАТНО. ☆☆

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раду“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається: у Києві: 1) в „Українській книгарні“, Безаківська 8, 2) в Книгарні „Л.-Н. В.“, В.-Возодимирська 28 і 3) в Книгарні Череповського, Фундуклеївська 4; в Наміці-Подільській, у комісіонера Д. Приходька; в Катеринославі—Книгарня Лозинської, Проспект; в Мелітополі—Меревля, д. 6. Єссора у д. Заділля; в Одесі—в книгарні „Есперанто“; в Полтаві—Книгарня Маркевича, бульвар Котляревського; в Петербурзі—Книгарня Вольф; в Харкові—Українська Книгарня, Рибна 25.

Редактор В. Галевич. Видавець Є. Чикаленко.

Театр „СОЛОВЦОВЪ“.

Дирекція І. Е. ДУВАН-ТОРЦОВА.

Сьогодні, 11-го, прощальний беніфеіс А. А. Мурського у 1-й раз Кузюкова. Постаповка „Шпильки и сплетни“ ком. на 3 д. в віршах А. Н. Соколовського. 2) „Щекогливое порученіє“ к. на 1 д. Манзю-фялда. Постаповка Н. Ф. Аскагарського. Бер. уч. д-ки: Олександрова, Карпова, Клементьєва, Копрова-Брянська, Ромаші, Токарева. Д-д: Волховський, Лаврецький, Мурський, Недєлія, Петрова, Суханов. Початок о 8 год. веч. Ціни місяця беніфеіс. Квитки продаються: Завтра, 12-го, в 11-й раз нова п'єса Ф. Юшковича „MISERERE“ на 7 карт. В нед. 13-го, дві вист.: удев беніфеіс помішників режисера С. Н. Краєва та С. І. Ланського 1) „ВЪ НОСТЬ не ПОРОКЪ“ ком. на 3 д. А. Н. Островського. 2) „ЛЕНІНІКЪ ПОДВЕЛЪ“ шутка на 1 д. Турбіна. Готувється до вистави: „ИВАНОВЪ“ Чехова, „СТОЛИЧНИЙ ВОЗДУХЪ“ ком. на 4 д. „ЧОРТЬ“ Мольєра.

3-го фебр. сезони квитки та контрамарки по дійсні. Про репертуар останнього тижня сезону буде оповіщено в неділю, 13-го фебр., увечері.

До Шевченківського ювілею. Портрет Т. ШЕВЧЕНКА.

Фотографура 28x38 на естампівній папері. Ц. 35 коп., з пересилкою 60 к., в гарному паспарту 1 карб., в нерес. 1 р. 85 к.

Склад в Книгарні Є. Череповського, Київ, Фундуклеївська 4. Книгарня має великий вибір українських і російських книжок. 8-103-2. Каталоги висилаються безплатно.

Приймається передплата на МАЛЮНКИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Перед 50 роковини від смерті незабутнього Тараса настала потреба широко ознайомити і з його місцевим хистом. Що можливо було знайти у Петербурзі: аquarel, олівні образи, офорти і гравюри (ритина), все оце наклало т-ва ім. Шевченка у Петербурзі має бути вивидруковано в кількох частинах під назвою: МАЛЮНКИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

На першу частину, що міститиме до 30 малюнків з життєписом та поясненнями малюнків, оповіщається передплата. Хто прише гроші до 26 фебр. цього року, той одержить перший збірник малюнків за 3 карб. (пересилка на шост передплатника належкою платою) Після виходу ціна збірника буде збільшена.

Передплата приймається для Петербурга—у книгарні Нікера (Невській 14) а для інших міст у С. І. Афанасьєва (Петербург, В. О., 10 лінія д. 15¹, кв. 16.) 5-110-3

Малороссь по походженню, я сам очен люблю произведення Т. Г. Шевченка. Но какь возмутительна, что наши украинцями и имя поэта, и дло сооруденія ему памятника претратили въ орудіе сенаратистской пропаганды...

Не останавлюються авторы прокламацій (біографія Шка, видана "Часом") даже передь самою грубой ложью. Дошло до того, что въ изображенніи изъ Шевченко оказывається радикаломъ современнаго "освободительнаго" пошиба... что Шевченко "казавъ голосно в своихъ пісняхъ про волю, братерство та рівність усіхъ людей".

Все это показыває, что... украинцями относятся съ полнымъ пренебреженіемъ... къ памяти Т. Г. Шевченка, дьякомъ послѣднюю широкую узкопартийнаю политиканства и претрачає его имя поэта всей малорусской народности въ дьявольскій укладъ кружковщины, какими, хотати сказать, авторъ "Кобзаря" никогда не былъ...

(Кіевл. № 102 за 1909 рік).
І так сьогодні Савенко сам з піною на устахъ галасує за те, проти чого з усієї сили повставав вчора, тепер обвинує Шевченка в тому, од чого "обороняв" його ще так недавно...

Ось вам і ширість панів Савенків і повага до свого слова.

Така їм і ціна.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Денне засідання.

Предсідатель км. Волконський.

Законопроект про початкові школи.

Одні 14 за церковні школи, що увійдуть в шкільну сітку, приймають без суперечок в такій редакції: "поширити на церковно-парафіяльні школи відомства православної віри, які входять в шкільну сітку, положення про початкові школи". До цього приймається примітка октябристів за те, щоб казенні кошти, які витрачаються по списку синоду на ті парафіяльні школи, перевести в роспису синоду в росписі міністерства народної освіти.

Постатейне обміркування законопроекту закінчене. Законопроект ставлять на голосування, і Дума цілком його приймає.

Далі Дума приймає проект про оздоровлення Петербургу в редакції комісії фінансової і по городських справах. Приймається 15 дрібних законопроектів.

Законопроект про скасування чэрты осѣдлости.

Маклаков заявляє, що закон про чэрты осѣдлости — це один із тих законів, який не можна помирити з актом 17 октябрю. Був такий час, коли комітет міністрів визнавав, що з державного погляду, єврейського питання немає — єсть питання загально-росове. Звідциля виходить вся недовольна політика уряду до до євреїв. Оратор визнає антисемітазм за явище чє побутове і визнає право за ворогами євреїв боротися з ними, але держава не має права бути антисемітом. Заява уряду про рівність всіх громадян суперечить його політиці до до євреїв. Не вважаючи на те, що євреї виконують всі державні і громадянські обов'язки, держава всею своєю силою тисне євреїв і найбільш слабші його елементи. Дума повинна визнати, що тут не все гаразд. Єврейське питання — це питання права в Росії. З цього погляду немає другого виходу, як тільки перелати його в комісію. (Оплески опозиції).

Марков 2-й визнає, що чэрты осѣдлости ні скільки не суперечать Маніфестові 17 октябрю. Ц-й Маніфест не міг змінити погляду російського народу на єврейське питання. Не можна згодитися з Маклаковим, щоб боротись з євреями поклясти на приватну ініціативу. Ширення єврейського труда — це експлоатація російського труда. При таких умовах не можна шкодувати, що тільки частина Росії в західних губернях гине під лашами паразитів. Треба затулити всі впади, якими хитрий народ пролазить туди, куде його не пускають, а тих адміністраторів, що пропущать євреїв за чэрты осѣдлости, треба засилати до Сибіру. Політика російської держави повинна бути політикою витаняння іудеїв. Нехай ця політика потягає за собою масове виселення євреїв — що далі од Росії, то краще. Це голос благодарного об'єднаного дворянства, голос дїєвної державної мудрости. (Оплески вправ).

Покровський 2-й визнає, що вся політика утасків, яких живлять проти євреїв, не виправдується економічними та державними міркуваннями. Вона з'являється козирем в руках уряду, і уряд вапускає народний гнів в той бік, з якого найменше буде йому перепон — на євреїв. Звертається до уряду з таким законодавчим міркуванням — даремна праця. Єврейському народові не слід сподіватися чого небудь від од-ї Думи, а ні од уряду. Один шлях спасення лишається йому — поруч з іншими національностями йти на боротьбу з урядом.

Барон Черкасов доводить, що губернії, в яких живуть тепер євреї, вже привичаються до боротьби з ними і витримують її; коли ж це лихо поширять на всю Росію, де людність ще не звикла в євреями, то це буде велике протидержавне діло. Од імення фракції націоналістів Черкасов прохав Думу одкинути це міркування, як не корисне для держави. (Оплески вправ і націоналістів).

Ніслович визнає, що скасування меж осѣдлости вимагають не тільки потреби державні, але й честь Росії. Цього скасування, як акта несправедливости, сподівается єврейський народ. (Оплески лївих).

Рожков оголошує заяву трудовиків, які будуть голосувати за цей проект, вважаючи його справою совісті і чести російського народу.

Захаров 1-й визнає, що Росія завжди востанєть Росією, не вважаючи на скасування чэрты осѣдлости. Заявляє, що свій голос подає за оборону проекту, бо, навіть з погляду євангелія, карати всю націю за гріхи одного або декількох злочинців несправедливо.

Матюнін заявляє, що октябристи не вбачають в скасуванні чэрты осѣдлости "народного лиха і, дивлячись на це питання, як на звичайне, радять передати його в комісію законодавчих міркувань.

Родічев заявляє, що справедливість повинна бути одна для всіх людей. Право переселення повинно бути визнане за кожним російським громадянином. Во ім'я прав людини, моральности нехай живе рівність всіх перед законом.

Андрийчук од імення всіх селян-волонців, опріч Клименка, перестерігає російський народ од напаву єврейства і висловлюється проти проекту.

Гулькін заявляє себе прихильником рівноправности всіх народностей і між ними євреїв і висловлюється за те, щоб прийняти законопроект.

Бізілевіч, висловлюючи думку, що 6 мільйонів євреїв не зможуть подлати 150 мільйонів руських, визнає проект бажаним.

Предсідатель поясняє, що балотіруватися буде питання про передачу проекту в комісію, а не про те, чи буде бажаним, чи ні скасування чэрты осѣдлости.

Приймається пропозиція голосування. Більшістю 208 проти 138 голосів постановили передати законодавче міркування в комісію.

Вносять три пропозиції: про передачу законодавчого міркування в комісію — про незайманість особи, законодавчих міркувань і спеціальної. Приймається пропозиція передати проект в комісію про незайманість особи.

Оголошується формула соціал-демократів: "Приймаючи на увагу, що останні роки виселення євреїв, які живуть за чэрты осѣдлости" має дуже широкі розміри, що виселення, як і дозвіл окремим особам лишатися на місці, шклом залежить од своєї волі адміністрації, приймаючи на увагу, що завдяки цьому розоряються сотні єврейських родин, яких вигонять з нагірних гнізд і роблять шкода тій людності, яка має тісні економічні зв'язки з євреями, що виселення робиться з неуважкою жорстокістю і глузуванням, звертаючи увагу на несподівані обставини, одокремлення малолітніх дітей од батьків, вважаючи, що такі факти з'являються наругою для російської дїєвности, Дума передає законодавче міркування в комісію про ядоторканість особи і висловлює бажання, щоб уряд негайно прийняв прямусове виселення євреїв, які живуть за чэрты".

Пропозицію одкидають всіма голосами проти опозиції. Засідання закривається.

Далі засідання — в п'ятницю.

ПО РОСІІ.

Ревизія. З Нижнього Новгорода пишуть "Рѣчи", що ревизії бібліотек виникли через те, що тепершній губернатор Хвостов захотів зрівнати колишнього губернатора Шрамченка і сказав, наче б то підчас його управління в губернії звелася "крамля". Зараз же союзники постаралися вібрати "матеріал". В одному повіті написали доноси, що в бібліотеках попечительства переховується "недегальна література". Приказали зробити ревизії, але ці ревизії перетворились в труси. Станові пристава і врядники почали забирати з бібліотек всякі книжки і брошури. Тепер ді Хвостов розпочав проти осіб, що завідували попечительними бібліотеками, судово переслідування по 129 ст. карного закону. Потім ді Хвостов почав ревизувати всі народні бібліотеки в губернії. Тут знов стали забирати самі невинні брошури.

Цікаву промову сказав ді Хвостов представникам батьківського комітету. Промова зводилася до того, що губернатор не опочував освіти "кухаркиних дітей" (його вивра) "кухаркині діти" можуть обійтися без середньої освіти.

Пригода з Шалаяним. "С.-П. Молва" переказує, що М. Горький в останньому виданні своєї "Исповѣди" викинув помяту повісті Шалаянну. "Утру" телеграфують з Парижу: кореспондент "New-York Herald" повідомляє, що Шалаянн пояснює запад на на нього в Монте-Карло наслідками походу і який веде проти нього революційна преса. З Німци повідомляють, що підчас вїзду звідти Шалаянна до нього підійшли чоловік і жінка, і стали його лаять на російській мові, Шалаянн швидко ввійшов до вагону, ачинивши за собою двері купе. Тоді вони написали скільки слів на папері і приліпили цей папер на шибку в вікні вагона. В дорозі знов виникла сугачка Шалаянна з дими

особами. Шалаянн вдарив кийом одного з них. (Р. В.)

В Манджурії. Серед китайців в місті Чань-Чунь ходить чутка, що Японія одриває 20 тисячю армію для того, щоб захопити місцевість, що поблизь Південно-Манджурської залізничі. (Н. Ж.)

Драма в гостиниці. В Саратові приїхав поміщик начальника станції Григорьев з сестрою своєю жінкою і оселився в гостиниці. Там вони прожили два дні. На третій день вранці приїхала жінка Григорьева і застала чоловіка вдвох з сестрою в номері за чаєм. Між ними вийшла розмова, після якої чоловік вмовив жінку, щоб вона вийшла з номера і двома вистрилами вбив дїтяну, а потім себе. Жінка без пам'яті кинулася в номер, але вже застала одні трупи. В розпучі вона цілувала обох і голосила, що давно вже обом все простила. Вбита дїтяна — гимназистка 13 літ. (Р. Утро).

Біг на аеросанях. Біля Царського Села 6 го февраля одбувся біг аеросаней, що улаштовало автомобільне т-во. На бігу було двоє моторних саней. Одні Меллера, другі Кедрова. Перші пробили дві дистанції по 8 верстов, зразу по цілїні, а потім по шосе. Робили вони 4 верети в 10 хвилині і 40 секунд. Другі пройшли дистанцію в 26 веретв в 46 хвил. (Рѣчь).

Увільнення лікаря. В Новгороді увільнено лікаря Рабиновича з вчителія гігієни хлопч'ячої гімназії через те тільки, що він єврей. Він навчав у гімназії кілька років і 20 літ був гімназійним лікарем. (Р. В.)

Життя вчителю. В селі Шабельському, ростовської округи, священник вилаяв і хотів побити вчительку, вїрвавшись через зачинені двері в її кімнату, за те, що вона запитала його, чому він півтора місяця не ходив у школу, де був законоучителем. (Куб. Край).

У ФІНЛЯНДІ.

У фінляндському сеймі. Почалися засідання, присвячені обміркуванню політичного становища країни і висловленню наарівних законодавчих потреб. В цю сесію вступило біля сотні пропозицій законодавчих, що торкаються важних соціальних і економічних питань. На засіданні обміркували адрес Цареві. Адрес підписали всі фракції, крім соціалістів. (Рѣчь).

По вищих школах.

В московському університеті.

Українське земляцтво при московському університеті вважаючи за необхідність для своєї праці знати контингент свідомого українського студентства по вищих школах, а також його настрої, бажання і кількість національного знаття по-між студентами-українцями вищих шкіл в Москві, зробило серед них анкету. Головна мета анкети — узнати багаж національній свідомості студентів-українців до вступу їх у студентські організації і через те при кожному з 25-ти запитань прибавляється: "до вступу в вищу школу і в студентську організацію". Ця анкета дає змогу хоч трохи підняти ту завісу, що ховає за собою дуже хитку, повну отсутстви національного свідомости, позицію сучасного українського студентства в Росії. (Ф. К.)

Платон Панченко.

(Некрол.)

В перших числах лютого помер в Ростові над Доном в божевільні український поет Платон Миколаевич Панченко. Покійний був сином популярного коляси серед київських громадян, українського діяча, лікаря Миколи Панченка. Родився Платон Панченко в селі Каменич, малоруханського повіту, на Орловщині 16 листопаду р. 1856. Спочатку вчився у дяка, далі в повітовій школі; середню освіту здобував спершу в гімназії, потім в реальній школі. Зоставив по смерті батька недорослим хлопцем, він мусів власними силами заробляти на хліб: давав приватні уроки, дістав невеличку стипендію і це дало йому можливість з тяжкою бідою скінчити середню освіту. Потім він був і рік в Петровсько-Разумовській академії, далі в Пулавах, в Рязі, але скрізь недого, бо скрізь за свої радикальні політичні переконання терпів преслідування. Хотів був дістати посаду вчителя німецької мови, але і з тим йому неощастило.

Неблизько був здібний математик і визначний полігоет — знав добре французьку, німецьку, англійську і інші мови. І от, не знаходячи собі притулку ні на якій посаді, він почав жити виключно приватними уроками — спершу в Астрахані, потім в Катеринодарі і на рєштї в Ростові над Доном, де й скінчив свій нещасливий, бурлячий вік.

На літературний шлях Панченко виступив в половині 80-х років, друкуючи перші свої поезії в галицьких виданнях ("Зоря"); потім друкувався на російській Україні в альманахах: "Низа" (Одеса), "З над хмар і з долини", в "Розвазі", в журналі "Літер.-Науков. Вістник" і інших; видав власний збірник під назвою: "З вільних часів". Де-які свої твори він підписував псевдонімом "Тайсич".

Поезії П. Панченка — невисокої літературної вартости, але написані гарною українською мовою і перейняті національно-демократичною ідеєю, де-які ліричні річи його почали на-

вільно визначатись і гарною формою (напр. "Як би я міг"), але... безпечна українська вдача і тяжкі обставини не дали розвинутись його талантові; написав він дуже небагато. Поблизьку біг гарною серцем людиною і хто знав, усі його любили. Земля йому пером!

М. В. ній.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

До 50 роковин з дня смерті Т. Г. Шевченка. Заява гласних київської горловської думи про участь города в святкуванні 50 роковин з дня смерті Т. Г. Шевченка буде розглядатися на засіданні київської гор. думи 14 февраля.

В українському клубі на 14 февраля призначено камерний концерт, а на 18 бал маскарад.

Не зареєстровано українського товариства. На вчорашньому засіданні київського губ. присутствія в справах товариств і спілок не зареєстровано київського видавничого товариства ім. В. Д. Грінченка.

Чорносотенці "шанують" Шевченка. Клубъ націоналістів у Київі збирається використати ювілей нашого Кобзаря в своїх цілях, а саме: ми чули, що клуб цей признає в лютому спеціальний вечір, на якому "малороссь" А. Савенко читатиме Шевченкові вірші, а один з професорів — націоналістичні прочитає якусь розправу про Т. Шевченка. Не трудно собі змркувати, що нашого поета виставлятиме чєсна кумпанія і славятиме його на підставі деяких поетичних творів, яко жидівського ворога. Можна собі уявити, як смакуватиме декламатор чорносотенець відповідні місця з "Гайдамаки"... Націоналістичній бандує буде дого, що поет, написавши "Гайдамаки", додав до них і передмову, якою нби застерігає людей од звірячого націоналізму.

Тяжка недуга О. А. Кошица. Таламовитий діржор студентського хору, О. А. Кошиц, лежить тепер в тяжкій недугі. Підчас рєспетції з хором поранив він собі діржорською паличкою ліву руку. Варяка почала ятрити і в день концерту (6 лютого) д. Кошицу зробили першу операцію. Це не помогло. Рука страшенно роспухла. Вчора прийшлося зробити другу операцію. Хворий лежить непритомний. Становище його тим гірше, що немає нікого з близьких людей, які доглядали-б його.

Арешти. 8-го февраля, у 3 год. ночи на вакзали заарештовано двоє студентів і одну студентку комерційного інституту: А. Стефановича, Стареця та Евс. Григоровича. Усіх арештованих одведєно в Бульварн. участок. 9-го февр. у 7 год. вечора на квартирі (Карав. 20, 15) заарештовано О. Стефановича було зроблено трус, хоч нічого протизаконного не знайдено, але поліція забрала листування.

Нарада земських лікарів. В київській губ. земській управі почалася нарада земських лікарів з Київщини в справі боротьби з холерою. В програму наради увійшли такі питання: Організація боротьби з холерою, яка погрожує в 1911 році; загально підготовчі заходи: а) ознайомлення населення з цєю хворобою і з засобами проти неї. Організація лекцій — лекторський персонал, вибор книжок і закупка чарівного ліхтаря; б) організація санітарних попечительств і перегляд статуту цих попечительств; в) поліпшення "водоснабженія". Обов'язкові постанови про охорону води від зарази; г) поліпшення санітарних умов — чистка улиц, майданів, вивоз нечистот і инше. Крім цього на нараді буде обговорюватися справа про живання в земській практиці препарата "606". Головою на нараді член земської управи Гаевський, серед присутніх багато земських лікарів, а також проф. Чернов і проф. "Високович".

Судові претензії до київського трамвайного т-ва. За калїття трамваєм в 1910 році до київського трамвайного товариства було судових претензій на 600.719 карб. проти 468.000 карб. 1909 року.

В першій половині 1910 року київська поліція опечатала кілька трамвайних вагонів, бо вони були негодячі для їзди. Трамвайне т-во позивало за це город на 5.000 карб. Цими діями київський окружний суд зацитає п. київського губернатора і горловську поліцію, через що саме опечатано вагони. Між иншим, спеціальна комісія при київському губернському правлінні признала вагони годячими.

Наградні за допомогу при арешті експропріатора. Начальник київського жандармерського управління звернувся до начальника південно-західної зал. дороги з проханням про наградні для служачих, які допомогли арештувати гурт грабжанків, що оперували в районі станції Клевосо — Сарни. Одного грабжанка при арешті вбито, бо він оборонявся з зброєю в руках. В перестрїці підчас експропріації в крамничі убито жандармерського унтер-офіцера Маховька і ранено робітника. Між арештованими одна жєнщина. Начальник півд. зал. дороги постановив видати служачим, які допомогали при арешті, наградні.

Новий почтамт у Київі. Завтра, 12 февраля, у Київі приїздить з Петербургу архітектор головного управління почт і телеграфів М. В. Кобелев для того, щоб на місці ознайомитися

з умовами будови почтамту. По приїзді М. В. Кобелева, у Київі буде зорганізована окрема комісія з начальником київської потово-телеграфної округи Жарковим, щоб детально порадитися в справах будівлі нового почтамту.

Нові товариства. Вчора в губернському про т-ва й спілки присутствія відбулося засідання в справі реєстрації нових товариств. Роаглянуто 10 прохань. Не зареєстровано: каси допомоги на случай смерті членів уманського осудо-зберігательного т-ва, медичинського т-ва г. Черкас і черкаського повіту, т-ва вапомиги катеринославців, що вчаться по вищих школах г. Київа.

Зареєстровано: київське політехнічне т-во іжанерів і агрономів, шполянське комерційне зібрання, т-во допомоги вбогим учням сквирської хлопч'ячої гімназії, ходорківське громадське зібрання, страхову касу при богуславському єврейському осудо-зберігательному т-ві, т-во допомоги вбогим учням київської дівчачої гімназії Татаренко.

Крама трамвайного дроту Вчора вночі на Кадетському шосе вкрадено трамвайні проводи з одного прольоту.

3 Мигащини. Переселення. Як показують відомости, зібрані в 1-м мировому участку, уманського повіту, з округи цього участка впродовж января місяця біжучого року переселилось селян: в томьому губ. 5 семей (6 душ), тобольську — 1 семья (6 душ), тургайську — 2 семей (5 душ), забайкальську — 1 семья (1 душа) і на купленій і заорєдованій землі в ріжні місцевости — 18 семей (33 души). Тарифних свідочств ходокам за цей самий час видано — 27.

З 1-го участка, чигиринського повіту, од 1 января до 1 цього февраля вїхало в акмоліську область 4 души і на купленій і заарєдов. землі — 9 душ.

Проти шкїл. Селяне м. Вишева, київського повіту, рішуче зрєклись виладати запомогу бішевський церковно-парафіяльній школі з мирянських коштів по 351 карб. на рік.

В тарацаньському повіті, — пише наш кореспондент, — всі селські громади, кривецької волости, одмовились содержувати місцеву міністерську 2-х класову школу, наперекір своїй попередній постанові, якою була забезпечена школі певна щорічна сума.

Помеші. Нам пишуть з с. Юрочки, бердичівського повіту, що там лютеє пошесть тифу, слабим не вистаєє місця в місцевій лікарні, так що мусіли обернути школу в больницю. Майже щодня батюшка ховає по кілька душ людей ріжного віку. На селі переляк. Працюють у цьому селі один лікар, два фермалі і одна сестра милосердія, але не можуть побороти селянського лиха.

З Волині. Пляцтво. Наш кореспондент з села Стрибежа, житомирського повіту, подєє, що там і в сусїдських селах страшенно пьють гофманські крашлі. Пьють старі й малі і ніхто не забороняє торгувати ними. Як вїзнаєш в яке-небудь село або хутір, то одразу чути ці крашлі. Люде і самі бачуть, як вони роблять величезну школу, та за браком освіти не можуть вигадати нічого ліпшого за пляцтво. Страшно навіть подумати, яка папує тут темаота! На парафію з двома церквами і більш ніж п'ятнадцятьма присілками (коло шести тисяч людей) єсть одна тільки церковно-парафіяльна школа, яка містить до семидесяти школярів.

З Поділля. Гарний приклад. Той сумний факт, що поруч з денационалізацією й деморалізацією нашого села забуваються давні українські звичаї, пісні й обряди й тим зникають етнографічні ознаки нашого народу, навів де-кого з українців на думку давнїє селянам добрий приклад і в цім напрямку, т. є. не лише розвивати в них самоповагу та любов до рідного краю й мови прикладом своєї любови, а також дати народові приклад поваги до старих культурних звичаїв. З цією метою декотрі наші інтелігентні носячі національнє вбрання, заводять селські хори, дають вистави з етнографічними пієсами, а оце один паа-отець з балгоського повіту, де селяне покинули геть український весільний обряд, наважився своїм прикладом показати своїм парафіянам українське весілля. Він на минулих днях видавав свою доньку й для того упорядив весілля в себе з виконанням усіх обрядів й пієсень, які він добре вивчив від людей по інших місцях та з книжкою про етнографію й фольклору. Великі будинки пан-отця могло відідати все село, а де-які пієні селяне чули також, ідучи в молодозу до шлюбу й від шлюбу. Інтересно буде приглянутися, які це буде мати наслідки серед селян.

Над водою без води. З села Чорнокошиць наш кореспондент дописує, що там погано живеться людям без води, хоч і протікає під селом немала річка — Збруч. Наша річка розмежовує Росію та Австрію і тут є погранична сторожа, котра й забороняє пити воду з Збруча. Річ в тому, що зимою, коли лід покритється снігом, салдати стережуть, щоб на льоду не було людських слїдів (бо мовляв, люде ходять за кордон) і через це зробили піло (де напувають худобу) для всього села в одному місці. І тепер — чи по воду піти чи напоити скотинок, — то тепшайсь більше півверсти, а як сонце зайшло, той не ринаєш краще, бо все одно до річки не допустять.

Товариська крамниця. В м. Жуан-

чику, ушницького пов., як повідомляв наш кореспондент, відкрилась 17 жовтня того року товариська крамниця. Крамниця, дякуючи заходам деяких свідомих в кооперації людей, зразу стала на міцний ґрунт. Зразу було лиш 40 членів з п'ятьма по 10 карб., а через 3 місяці членів мало не на половину збільшилось. Зразу пеувади діло трохи євреїв, але коли побачили, що нічого не вліють, дали спокій і торгівля в крамниці пішла гарно.

Приємно, що вкупі з селянством працюють і інтелігентні, а не має відомий вплив на перших. В помешканню крамниці єсть спеціальна кімната для обміркування ріжних питань. Тут же хто небудь і книжечку прочитає та газету. А це гадають при крамниці відкрити бібліотеку.

3 Полтавщини. Кобзарі. Завітали в Гадяч Кобзарі-бандуристи, під орудою д. Кучеренка, і 6-го февруаря ввврядили вечер—концерт. Глибоке вражіння зробила на слухачів ця, ніколи нечувана у нас в Гадячі, музика. Виступали д.д. Кучеренко, Потапівко і д. Дрезченко. Найгучнішими оплесками надіяли слухачі д. Кучеренка. Та й було за що. Гарний голос, чудова техніка, глибока душа... Найкраще, з найбільшим почуттям, виконав д. Кучеренко народну думу про смерть "Козака Бандуриста".

9-го лютого збираються поставити ще один концерт.

Нешастя. У селі Ілплавому, золот. пов., жив божевільний чоловік Іван Воропай. Оце недавно він наваж на піч соломі і ліг спати. Ввочі солома загорілась і він спіткнув. Все це сталося через те, що не було кому доглядати за Воропаєм.

3 Катеринославщини. Вистава. В суботу 5 февруаря товариством "русско-малорусских артистов" в столовій нижне-дніпровських вагонних майстерень виставлено було "Недолодки" Ванченка-Писанельського. Пішла вистава буди танці. Прибуток призначено на користь жертв землетрусу в семиріченській області.

Поохання про відкриття філій "Провіт". Жителі с. Дівки подали в раду катеринославської "Провіт" прохання про відкриття в їх селі філій "Провіт".

Галичина.

Шевченкові роковини у Львові відсвяткують 2 і 3 марта. В великій залі "Філармонії" уладжують в тім дві українські товариства великий концерт при участі мішаного хору "Львівського Явня", мужьского хору "Бандурист", військ. оркестру, який на інтродукції відграв невисуну досі композицію д-ра Лодкевича. З солістів обіяли досі учать: проф. Євг. Перфелський з Львова, п. Василь Барвинський з Праги і Вольфсталь з Львова. Крім цього ведуться переговори з одним артистом-євшаком. Бідети можна буде набувати від віатірка (дня 21 лютого) в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. З провінції можна замовляти білети з рівночасною посліжкою грошей перевагом. Подрібна програма буде оголошена при кінці слідуєчого тижня. 3 марта відбудеться перед полуднем академія, а вечером другий народний концерт з тою самою музичною програмою по знизачіх цінах.

Доклад В. Е. Жаботинського.

Знять питання про національні курії,—питання, яке вже вирішено було в свій час поступово російською демократією і осуджено,—спонукала д. Жаботинського та національна боротьба, яка йде тепер в Польщі біля способу виборів в міські самоуправління та дебати по цьому питанню в думській комісії, а через деякий час і в самій Держ. Думі. В комісії полк Габський виступив проти курій, не визнаючи, що євреї складають національність. Через це те єврейська людина в Польщі винуваті польських депутатів в тому, що дякуючи їм пройшов проєкт, який обмежує права євреїв. Поляки з свого боку обвинувачують євреїв. Де-ж правда? Вияснить цю правду і ставить собі метою докладчик.

Сам він визнає, що національні курії не є ідеальні способ, але являється меншим з "двох зол" і при деяких умовах має більше гарних боків, ніж поганих. Щоб довести цю думку, докладчик звертається за прикладами до Австрії, у якій по питанням національним, каже він, нам треба довго ще вчитися. Класичним прикладом національної боротьби являється Моравія, де чехи і німці довго гниуться по містах, вносячи свою гризню на вулиці. І тільки недавно прийшла їм думка завести вибори по національних куріях, з якого часу боротьба ця прийняла культурний характер. До заведення курійних виборів часто траплялось, що навіть соц.-демократи чехи голосували не за крайшого депутата, соц.-демократка німця, а за гіршого, не партійного, але свого—чеха. З куріальними виборами це було полагожено. Тепер вже йде боротьба в самій національній курії між класами кожної національності за крайшого депутата і на поміжнародну боротьбу не витрачаються сили. З тою ж метою заведено національні курії і в Буковині в 1910 році. Тут національно ворожнечі не було, бо нема пануючої нації. Тільки в 7 містах тут абсолютну більшість складають українці. Цікава подробиця: всі міста знали євреїв за окрему національність, але Віденський уряд, через заходи сполучених та знічених євреїв, не визнавав цього. Боснія та Герцоговина теж завела в себе принцип виборів по нац.-куріях.

Тепер в міському самоуправлінні Сараєва засідав два євреї. Далі докладчик посилається на наукові авторитети Реннера і Геррота і доводить, що при певних умовах національні курії являються оборонною меншістю проти більшости і дають той ґрунт, на якому національності можуть мирно розвиватися поруч. Опіраючись на ці авторитети, докладчик спростовує висновок М. Ковалевського, який сказав, що рахуватися з національностями можна тільки в автономних провінціях, а не в міських самоуправліннях. Докладчик за Реннером та Герротом доводить, що навіпаки, скрізь національна боротьба раніше і перш за все проявляється в міських самоуправліннях, за економічні вигоди: за лікарні, бюра, каси, добродійні товариства навіть. І от, щоб цю боротьбу якое локалізувати, перевести в невеличке коло депутатів по сеймах, думах, управах, а не вносити на вулицю, і потрібні вибори по куріях. Бо коли при загальних виборах вноситься цю боротьбу на вулицю, то боротьба може прийняти дуже гострі форми і загостриться і так не завжди добрі національні відносини. Так думала в 1906 році і кадєтська партія, бо в брошурі, написаній д. В. М. Гессеном, говорила про пропорційні вибори по куріях.

Далі д. Жаботинський переходить до характеристики польсько-єврейських відносин у Польщі. З статистичних даних докладчика видно, що євреї в Польщі складають 14 проц. всієї людности взагалі, і по містах біля 37,7 проц. Крім того, в містах нерухоме майно в руках євреїв складає 40 проц. всього нерухомого майна. Євреї в Польщі переважно утворили середній буржуазний клас, (мішанство) дуже користний для краю і якого замінити поляки не мають ким.

Ворожнеча між євреями та поляками,—каже докладчик,—захоплює ширші кола людности і виходить на вулицю тільки після визвольного руху, коли єврейство з'єдналося як нація, а проти нього стала польська народова демократія, що виголосила принцип—Польща для поляків. Народова демократія зрозуміла, що єврейство, організоване національно стоїть на шляху їй до повної влади в Польщі. Тоді вона заявляє, що визнає євреїв повноправними громадянами, тільки під умовою, що вони цілком скоряться політичним вимогам польського народу, себ-то народої демократії, яка тоді панувала. Тоді то і розгоряється ворожнеча. Вибори в 1-шу і 2-гу Держ. Думи несуть вже характер хрестового походу проти євреїв. Потім наїд гаснуть, народова демократія підпадає, але ворожнеча лишається. Причини цієї ворожнечі не економічний ґрунт, не те, що на території Польщі не вміщається єврейська людина, серед польської, а політична ситуація.

Єврейська людина в Польщі непомітно якое вирисла, як національність. На гарному, не денационалізованому ґрунті, почала відновлятися національна єврейська культура. Появляється сильна і велика жаргонна преса: газета Гайнт має більше передплатників, ніж всі польські разом, загальний тираж єврейської преси в Варшаві в два рази більший од тиражу всіх польських газет у Варшаві. Театри жаргонної завше повні, тоді, як польські, далеко кращ, пустують; єврейська вистава в Варшаві мала величезний успіх. Все це говорить про утворення другої після польської міцної національності в Польщі. Багато цьому утворенню сприяли так звані Литваки, приїзди з Литви,—Україні і Росії євреї, які посідали серед євреїв Польщі ідею національного свідомства. Через це то страх перед литваками у народої демократії—це страх перед національним пробудженням єврейства у Польщі. Проти євреїв виставляють цілу низку політичних обвинувачень: в русифікації, германізації через єврейський жаргон і насаженню єврейського націоналізму.

При такій ворожнечі двох націй треба вирішити питання про систему виборів в міське самоуправління.

Погромний настрій підчас виборів в 1 і 2 Держ. Думи лиш говорить проти загальних виб. Крім того, в той час не пройшов од Польщі ні один єврей, тоді як од України і північно-західного краю пройшло 12 євреїв депутатів.

При такій атмосфері можна сподіватися, що і при виборах в міське самоуправління інтереси меншости єврейської в Польщі знов не буде забезпечено так же, як і при виборах в Думі. І чи треба, чи користно знов спокухати поляків розповіданнями таких листків, які вже утворили погромний настрій в минулому? Здійснення загальних, а не куріальних виборів рівнозначне з повним позбавленням євреїв виборчих прав, бо трохи не по всіх містах Польщі, де вводиться міське самоуправління, єврейські виборці складають меншість. Навіть в думському проєкті єврейських національних курій єсть елементи, які можуть сприяти, як що не мирному, то коректному сожителству двох націй.

Докладчик значає, що всі польські партії скрізь вимагають забезпечення прав меншости, а сами його не дають. Кінчає докладчик надією, що в польському громадянстві почуття права і рівноправности націй візьме перевагу над традиційними історичними, а російська і инша поступова демократія перегляне на-ново питання про національні курії, як способ забезпечення прав меншости.

Відповіде д. Жаботинському д. Заславський. Він каже, що для перегляду питання про нац. курії потрібні більш ґрунтовні данні, ніж які дає докладчик. Серед російської поступої демократії немає нікого, хто б згожувався з докладчиком. Здіймати це питання—значить затемнювати справу демократії, заважати опозиції, яка борється з ідеями урядового законопроект. Треба попередити примусити поступове громадянство російське переглянути ті принципальні підвалини, на яких будуються послідовна демократична програма, переглянути питання про відношення

до нації і рішити його в націоналістичному напрямкові. Російська демократія старается виховати громадянство на ґрунті широкіх громадських завдань, виставляючи на першу чергу народні інтереси, об'єднуючи окремі групи по їх классових інтересах, незалежно од національності.

Національні курії переносять нац. ворожнечу в громадські інституції, затемнюють классові інтереси при виборах, що псує чистоту демократичних принципів. В Польщі не пройшли євреї в Думи через те, що взагалі там не пройшов ні один соц.іст. Єврейського кола в Думі немає і все одно, чи був би в Думі один єврей, чи 10 їх, од цього нічого не зміниться в законодавстві Думи. Переглядайте питання про нац. курії немає підстав.

Заславському відповідає ще докладчик і після цього засідання закривається. Було записано ще кілька промовців, але через те, що вони не члени т-ва, їм голосу не дали.

Економічне життя України.

Статистика кооперативного руху.

З початку нового року до останнього часу надійшло досить багато звісток про відкриття нових селянських кооперативних товариств на Україні. Найбільше звісток (14) надійшло про відкриття нових потребителських товариств і товариських крамниць. З Поділля таких звісток надійшло 8: відкрились або мали відкритися товариства в селлах Миколаївці, Скибинцях, Северинівці, Кааїнівці, Луці-Немирівській, Смолянці та Поповій (тут мала відкритися філія Муровано-Курлявського товариства) та в містечку Ожині. З Київщини таких звісток надійшло 3: із Копієватого, Пепедовки й Великої-Бережівки. По одній звістці надійшло з Полтавщини (с. Водна-Балка), Чернігівщини (с. Максим) і Херсонщини (пос. Воговяльського).

Звісток про відкриття нових позичкових товариств надійшло також 14, з них на Чернігівщину припаде 3 звістки (посад Злинка, містечко Почеп і село Берестовень), на Волинь—також 3 звістки (села Судобитське, Верехи й Пельчани), на Катеринославщину—2 звістки (села Полпана й Грушівка), на Харківщину також 2 звістки (слобода Кременна й село Уди), на Полтавщину—3 звістки (села Талалавка, Волково й Корювине) й на Київщину—1 звістка (село Погибляк). Про відкриття селянсько-господарських товариств надійшло 5 звісток: 1 з Полтавщини (село Пирого), 2 з Харківщини (села Степанівка й Веселівка), 1 з Катеринославщини (Богатирське т-во) і з Херсонщини (село Іванівка). Нарешті, надійшло 6 звісток про відкриття нових позичково-ощадних товариств: 1 з Полтавщини (село Жовнин) і 5 з Поділля (містечка Красний Каменьць, Хашевате, Горлодок, Голованівка й Шаргорок).

Таким чином, усіх звісток про заснування нових товариств за цей час надійшло—39, з них 14 звісток про потребителські товариства, 14—про позичкові, 5—про селянсько-господарські й 6—про позичково-ощадні.

З загальної хроніки кооперативного руху на Україні за останній час варто згадати такі факти. Чернігівський губернатор не дозволив відкрити селянсько-господарське товариство в селі Прохорах, борзенського повіту. Заборона ця, яку вважають наслідком численних трусів, що недавно були у Прохорах, дуже вразила селян, бо на товариство вони покладали великі надії. Так саме, київський губернатор не дозволив відкрити потребителське товариство "Наше Діло", ініціаторами якого були члени й служачі бюра київської спілки потребителських товариств.

З життя "Провіт".

со Миколаївська "Провіт". У г. Миколаєві, 6 февр. т-во "Провіт" виставляло в перше комедію Т. Суліми "Дьячиха". Грали добре: д-ки Веселовська (дьячиха) М. Токарева (Пашка) та Приходько (Радионовна) і д-ій Сторчучев (Коленька). По виставі були танці. Збору було коло 35 карб.

со В Мануїлівській "Провіт" 5 февруаря, відбулась друга вистава музично-драматичної секції. Виставлено було драму Карпенка-Карого "Ветеранка". У виставі брала участь Н. М. Дорошенко, яка грала ролю "Софії".

Українська "Громада" у Варшаві.

5-го февруаря відбулась чергова вечірка варшавської "Громади". Зпочатку було виставлено "Освідчення" Чехова, а далі був літературно-музично-співочий відділ. Публіки було трохи менше, ніж на попередніх трьох вечірках.

За кордоном.

В справі російсько-китайських стосунків.

Німецьким газетам повідомляють з Пекіна, що китайський уряд заснував спеціальну комісію для розгляду російсько-китайської згоди 1881 року. На чолі комісії стоїть китайський посол в Гаазі Лу-Ченг-Кіанг, що тепер живе в Пекіні. Його вважають за одного з кращих китайських знавців міжнародного права і не аби якого дипломата. Крім того, він в свій час був ще секретарем китайського посольства в Петербурзі, себ-то добре знайомий з поглядами петербурзьких дипломатів. "Kölnische Zeitung" значає, крім того, що він довго був одним з помішників "Катайського Бісмарка" Лі-Хун-Чанга. Комісія мала вже шість пленарних засідань. До її праці покликано з правом дорадчого голоса багатьох чиновників з Харбіна та інших міст Манчжурії і Мон-

голії. Комісії доручено виготувати план перемир'я в згоді.

Змова в Португалії.

Викрито в Лісабоні змову монархістів. Арештовано скілька десятків душ. Офіцери-змовці збирались в порожній вилі, за містом. В зв'язку з цєю справою профект явився до Кастело Бранко—бувшого міністра закордонних справ, Кувіно—бувшого ад'ютанта короля Мануеля, а також до журналіста Шагаса і запропоновували їм декрет, щоб вони негайно покинули Португалію.

Греція, Болгарія і Черногорія.

Сербська газета "Блградське Новине", що має завше певні зв'язки від чорногорського королівського дому, пише, що згода між Грецією, Болгарією та Черногорією підписана вже, і що від цієї згоди в значній мірі буде залежати доля всіх балканських народів. "Блградське Новине" докоряє сербський уряд за те, що він не пристав в свій час до балканської коаліції і не послухався Росії, яка радила королю Петру бути в Цетиньє на ювілейних святах.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

Шевченківський ювілей

Гадяч. Музично-вокально-драматичний гурток готується до Шевченківського свята. Думають поставити оперу "Катерина". Ідеуть репетиції. (Власн. кор.).

За образу православ'я.

ВАРШАВА. За образу православ'я сувальський окружний суд засудив ксьондза на 4 місяці в тюрму. Судова палата скасувала присуд і приговорила винуватого на 2 місяці арешту при монастирі. (Власн. кор.).

Сіндікат домовласників.

ВАРШАВА. Ходить чутка, що домовласники Варшави постановили організувати потайний сіндікат, щоб держати високі ціни на квартири. (Власн. кор.).

Росія і Китай.

ПЕТЕРБУРГ. Сподіваються, що Росія категорично вимагатиме од Китаю виконання всіх обов'язків.

Одповідь Китаю Саофов одержав позавчора; її буде обговорено в раді міністрів. Потім російському послові в Пекіні Коростовцу буде послано інструкцію вимагати од монгольських губернаторів, щоб було виконано ультиматум.

"Новое Время" дивується, чого телеграфне агентство називає відповідь Китаю дружньою.

Єсть чулки, що в Маньчжурії наявні можливістю російсько-китайської сутинки. Пекін закопотає висилкою безробітних китайців і там, що в Маньчжурії оповіщено військово-військ. стан. До Маньчжурії поєднує китайське військо.

Японський міністр Комура заявив про цілковитий нейтралітет Японії.

Петербурзька городська управа і пам'ятник Шевченкові.

ПЕТЕРБУРГ. Петербурзька городська управа одмовилась пожертвувати на пам'ятник Т. Г. Шевченкові, одмагаючись тим, що вона не має права тратити гроші не на місцеві потреби.

Трусів і арешти.

ПЕТЕРБУРГ. Потрушено й арештовано багато іателігентів і шкільної молоти.

Потрушено підрядчика сибірської залізничі їж. Пердова. Арештовано Рыбченко, яка була секретарем с.-д. партії.

Потрушено в которі Вестігауза, що будувала трамвай. Забрано всі документи.

Конфіскація газет.

МОСКВА. За статті про університет конфісковано "Рускія Вѣдомости" і "Раннее Утро".

Арешт с.-д. друкарні.

ПЕТЕРБУРГ. Вчора вночі арештовано на Охті тайну друкарню с.-д. Арештовано дві душі.

По вищих школах.

ПЕТЕРБУРГ. В університеті деякі професори не читали лекцій через хворобу, а деякі одмовились читати. Була хімічна обструкція.

На живочих політехнічних курсах оповіщено забастовку.

В воєнно-медичній академії забастовку одхиливо.

Вчора було 28 трусів у курієсток і 8 у студентів.

34 професори послали спочуваючу телеграму Мануїлову.

МОСКВА. 55 гласних гор. думи послали привітний адрес проф. Мануїлову.

Всього подалося в одставку 90 професорів і приват-доцентів.

КАТЕРИНОСЛАВ. Рада професорів постановила не видавати студентам-забастовщикам стипендій і не змінити ероків, в які студенти повинні зробити практичні роботи. Адміністрація не дозволяє референдуму, який хотіли зробити академісти.

Всімі звістками.

МОСКВА. З Тифліса повідомляють, що лікаря Турієва за анаслувана глухонімої послухачці заоужено на 8 років в каторгу.

ОДЕСА. В Хлібному городку піймано зачумленого пацюка.

Знову оподіваються бурь на Чорному морі.

ВАРШАВА. На Окоповій улиці невідомі злощачі вбили двоох поліцейських. Багатьох потрушено й арештовано.

МОСКВА. В приказі команующо-го військовою округою оповіщається, що членів прийомної комісії і адміністрацію фірми Тіль оддаво під військовий суд.

В театрі Неалобіна пройшла в успіхом перша вистава п'єси Горького "Васа Желъзнова".

За кордоном.

Землетрус в Албанії.

ВІДЕНЬ. Найбільший землетрус був в монастирському вилеті. Містечко Стахова чистю зруйновано.

Щодній дар.

ПЕТЕРБУРГ. З Парижа повідомляють, що Карнеджи дає Даніі 100.000 долларів на заведення премії за героїчні вчинки.

Повстання в Мексиці.

ПАРИЖ. Повстання в Мексиці захоплює все нові території. Уряд іде на уступки, але повстанці одмовляються вести переговори.

Спростовання.

ПЕТЕРБУРГ. З Афин повідомляють, що Вевізелю спростовує чутку, ніби в Греції заведено диктатуру.

Література, наука, умілість і техніка.

"Учитель". Вийшло ч. 12 за 1911 рік. органа "русского т-ва педагогичного" у Львові. Зміст такий: "Митрополит Андрій гр. на Шептичах Шептицький". Вільгельм Міллер: Американське народне шкільництво. Школи на свободному воздуху. Борьба за народну школу в Росії. Володимир Кучер: Будова матерії. З широкого світа. Цікаві книги. Вісти з закордону.

Нові книжки. В Київї видавництво "Вік" випустило ч. 11 своєї "Наші справи" друкована в "Раді" критичні статті С. Єфремова під заголовком: "Серед сміливих людей" (а сучасного письменства) і ч. 12 статтю Ан. Василька про твір О. Олеся "По дорозі в казку": "Вітчизна казка".

Про кріпачку неволю. Видавництво "Вік" цими днями випускає в світ № 66 своєї "Селянської бібліотеки" популярну книжку: "Про кріпачку неволю, як вона настала і як звилка". Книжку написав Грицько Коваленко.

Театр і музика.

Бенефіс М. Вільшанського. Сьогодні в театрі М. К. Садовського справляв свій бенефіс артист М. Вільшанський. Підє перший раз в українському перекладі відома п'єса Л. Андреева—"Gaudiamus". Ролю Оуффріа гратаме бенеф. діяч, Старого студента—д. Павлівський, Телора—д. Захарчук, Капітана—д. Левіцький, Діну Штегрі—д-ка Петляш, Ліло—д-ка Хуторна, Стамескія—д. Корольчук, Влокія—д. Колеснік та інші.

Труппа Г. Колесніченка ввела в свій репертуар у Катеринославі п'єсу Я. Гордіна: "Людожери".

В театрі "Солов'ї" сьогодні, бенефіс А. Мурського. Ідуть п'єси: "Шпильки і сідлетя" та "Щокотливе порученіє".

Лист до редакції.

Високошановний пане редакторе!

Прошу ласкаво видрукувати огсю мою проповідію.

На коакурсе пам'ятника Т. Г. Шевченка прислано уже щось до 50-ти проєктів. З них, які б вони гарні не були, журі може виагродити преміями тільки три і тільки одного можна побудувати, і то не стільки з огляду на його артистичну або ідейну вартість, скільки з огляду на вартість коштів за його будування.

Оже дуже багато, може надзвичайно гарних творів, дуже навіть славних скульпторів не тільки не побачити наш громадяне (не кажу вже про широкий загаль), не тільки надаремне змарновано буде час тих мальярів, себ-то велика психічана, творча енергія марно пропаде разом з коштами. Але пропадуть для нас ті думка-гадки, ідеї, погляди на Шевченка багатьох людей, та ще й таких чулях, як артисти, котрі до того ж зробили все від них залежє, щоб надати тим ідеям незначучі форми; меншу чи більшу візність.

Щоб врятувати ті ідеї від повного зникнення, я пропоную фотографувати і видати альбом всіх цих проєктів, а дохід від продажу повернути на пам'ятник Шевченкові.

Тим більше цю думку свою підтримую я, що де-які артисти-різьбарі, котрі приставили торік свої проєкти на коакурсе, згожувалися з цєю гадкою і підкреслювали, що це є єдиний спосіб вивагородити цих артистів.

Пропоную отже комітетові і від себе підтримати мою гадку, оголосивши її по наших газетах з тим, щоб всі ті артисти, котрі не згодні з цєю моєю проповідією і не хотять, щоб їх проєкти було опубліковано, нехай до відомого терміну пришлють свою зборону друкувати їх пам'ятники під їх псевдонімами.

Вадим Щербан

